

Så sparar svenskarna III

FöreningsSparbanken
och samverkande sparbanker

Institutet för Privatekonomi, oktober 2005
Erika Pahne

Innehållsförteckning

Inledning	3
Om undersökningen	4
Sammanfattning: Förändringar på totalnivå jämfört med tidigare undersökningar	5
Så här mycket sparar vi	8
Så ser det regelbundna sparandet ut	13
Det här sparar vi till	16
Dessa sparformer väljer vi	18
Så här mycket tycker vi är tillräckligt att spara	21
Vilja och möjlighet att spara	25
Attityd till pensionssparande	28
Attityd till sparande kontra lån	30

Inledning

Svenska folket ser på pappret ut att ha blivit rikt igen. Hushållens finansiella tillgångar har nu värdemässigt återhämtat sig efter börsrasen och har totalt sett i år t o m passerat rekordnivåerna kring millennieskiftet. Aktiekurserna på den svenska börsen har sedan 2002 i genomsnitt stigit med hela 70 procent.

Men hur har denna förmögenhetstillväxt fördelats? Många sparare drog sig ur aktiesparandet efter aktiekursernas djupdykningar och den kraftiga börsuppgången som varit sedan dess har förmodligen inte tillfallit alla.

Institutet för Privatekonomi har tidigare publicerat två större sparundersökningar; den första under börshausen 1999, den andra i efterdyningarna av börsrasen år 2002. Nu ytterligare tre år senare är frågan hur börsens återhämtning, ökade reala inkomster och ökad konsumtion har påverkat den enskilde svenskens sparande. Är vi idag mindre riskvilliga med en skakig börs i färskt minne?

Syftet med den här sparundersökningen är att bryta ner statistiken från totalnivå och få fram en bild av hur sparandet ser ut bland olika grupper av befolkningen samt hur sparandet och attityder har förändrats sedan 1999 respektive 2002.

Undersökningen ger svar på:

- Hur sparkapitalet fördelar sig bland befolkningen.
- Vilka som sparar och vilka som inte gör det.
- Hur det regelbundna sparandet ser ut.
- Till vad och varför vi sparar.
- Vilka sparformer vi väljer.
- Hur mycket vi anser är tillräckligt att ha i sparkapital.
- Vilja och möjlighet att spara.
- Vilken attityd vi har till sparande.

Om undersökningen

Undersökningen är genomförd av Research International, tidigare SIFO, och är sammanställd av Institutet för Privatekonomi, FöreningsSparbanken. Totalt har 5.220 personer skriftligt besvarat varsitt frågeformulär under perioden februari till maj 2005. De tillfrågade personerna är slumpmässigt utvalda utifrån ett riksrepresentativt urval av befolkningen 16 år och äldre.

I redovisningen görs även jämförelser med sparundersökningar som Institutet för Privatekonomi tidigare publicerat från 1999 och 2002. De omfattade 11.150 respektive 11.260 svar. Undersökningarna har de båda jämförelseåren genomförts med samma förutsättningar som årets. I de fall en fråga ändrats något eller nya frågor tillkommit har jämförelser inte gjorts.

Resultaten grundar sig på den enskildes egna uppgifter och undersökningarna mäter enbart det finansiella sparkapitalet och ger inte någon samlad förmögenhetsbild. Reala tillgångar exempelvis värden i fastigheter finns inte med, inte heller den enskildes lån.

Sammanfattning: Förändringar på totalnivå jämfört med tidigare undersökningar

Sparkapital

Klyftorna har ökat mellan dem som har och dem som inte har något sparkapital - icke-spararna såväl som storspararna har blivit fler.

- Andelen utan sparkapital har ökat sedan 2002. Då var andelen som inte hade något sparande 16 procent, 2005 är den 20 procent - en ökning med 4 procentenheter.
- Samtidigt har andelen sparare med ett högt sparkapital ökat något. Idag har 18 procent av den vuxna befolkningen ett sparkapital på mer än 250.000 kronor, 2002 hade 16 procent ett sparande som översteg en kvarts miljon. I de högre sparskikten kan fler än så ha ökat sitt sparande, men förändringar mäts bara då sparkapitalet överstiger vissa beloppsgränser i relativt stora sparintervall.
- Närmare hälften, 46 procent, av den vuxna befolkningen har idag ett sparande som överstiger 50.000 kronor. Den andra halvan, 54 procent, har sparpengar som understiger det beloppet. Andelen som har ett lägre sparande än 50.000 kronor har ökat med 2 procentenheter sedan 2002.

Regelbundet sparande

Majoriteten sparar regelbundet, men det regelbundna sparandet har minskat något.

- Bland dem som har ett sparande upper hela 70 procent att de sparar regelbundet. Men andelen som sparar regelbundet har gått tillbaka med 3 procentenheter sedan 1999.

Majoriteten, 92 procent, av dem som uppger att de sparar regelbundet sparar varje månad.

Hälften av dem som sparar regelbundet sparar upp till 750 kronor per månad. Den andra hälften sparar i princip mellan 750 och 5 000 kronor, endast 3 procent sparar mer än så.

Sparskäl

Sparskälerna har inte förändrats sedan 1999, främst sparar vi till en buffert.

- Vad man sparar till har inte förändrats nämnvärt de senaste sex åren. Majoriteten, tre fjärdedelar av de vuxna svenskarna, sparar för att ha en reserv för tillfälliga utgifter. Hälften sparar för att trygga sin ålderdom.

De som uppger att de sparar för att det är roligt med ekonomi och spännande att placera pengar har blivit färre sedan 1999, en minskning från 11 till 8 procent.

Något fler, 2 procentenheter fler jämfört med 1999, uppger att de sparar till ett nytt boende, men totalt sett är det bara 9 procent som gör det.

I övrigt har spararna idag i lika stor utsträckning samma sparskäl som 1999 och 2002.

Sparformer

Svenskarna har en mindre spridd sparportfölj jämfört med för tre år sedan. Samtliga större sparformer förutom sparande på bankkonto har minskat i omfattning.

- Totalt sett har den vuxna befolkningen i genomsnitt samlat sitt sparande till färre sparformer jämfört med 2002.
- De tre sparformer som var vanligast 2002 behåller sin tätposition även 2005. Det är bank-, fond- och eget pensionssparande. Men samtliga utom sparande på bankkonto har lockat färre sparare.
- Sparande i obligationer, kapitalförsäkring och kort, exempelvis ICA-, OKQ8 kort och dylikt, har procentuellt sett minskat mest. För de två förstnämnda har intresset mer än halverats.
- Färre sparare har idag även valt rena aktieplaceringar. Sparformen har gått tillbaka från 41 till 30 procent, vilket förmodligen är en följd av börsnedgången i början av decenniet.

... även färre har idag ett privat pensionssparande.

- Intresset för ett eget pensionssparande har minskat sedan 2002, drygt 10 procentenheter färre har skaffat sig ett eget pensionssparande, en minskning från 54 till 44 procentenheter.

... men fler har alternativa placeringar för sitt sparande.

- Svartalernativet "annan sparform" som inte är bank- eller försäkringssparande har däremot ökat kraftigt från 22 till 35 procent. Vad man räknar in här framgår inte, möjligen en värdestegring på bostaden eller nya sparprodukter som man inte riktigt vet hur man ska klassificera.

Tillräckligt sparande

Svenskarnas sparambitioner är inte längre lika höga. Spargränsen har sänkts för hur mycket man tycker är tillräckligt att ha i sparkapital.

- Mellan 1999 och 2002 skedde en rejäl förflyttning av de vuxna svenskarnas uppfattning om hur mycket som är ett tillräckligt sparkapital. 1999 ansåg knappt hälften av dem som svarade, 46 procent, att ett tillräckligt stort sparbelopp förutom privat pensionssparande borde överstiga 50.000 kronor. 2002 steg andelen som ansåg det till hela 66 procent.

2005 har spargränsen sänkts. I år är det färre, totalt 59 procent av dem som svarat, som tycker att ett tillräckligt sparkapital bör överstiga 50.000 kronor exklusive eget pensionssparande.

Även de som anser att man inte behöver något sparande alls har ökat, mellan 2002 och 2005 har andelen nästan dubblats från 4 till 7 procent.

Vilja och möjlighet att spara

Trots att fler har råd att spara mer har sparviljan svalnat.

- Andelen som har råd att spara mer har stadigt ökat från 1999, från 29 procent till 36 procent idag. Däremot har viljan att spara gått tillbaka. För tre år sedan ville 71 procent spara mer, idag är det bara 62 procent som vill det – en minskning med 9 procentenheter.

Detta avspeglas även i hushållens faktiska sparande totalt sett mätt i sparkvot av disponibel inkomst, där en avmattning skett sedan 2002, se bilaga.

- De närmaste tolv månaderna uppger närmare en femtedel av de vuxna svenskarna att de tänker öka eller börja spara, bara 2 procent tänker minska. Övriga planerar att inte förändra sitt sparande.

Finansiella attityder

Majoriteten är medveten om nödvändigheten av ett privat pensionssparande, men uppfattningen har inte ökat de senaste sex åren.

- Medvetenheten om att man måste pensionsspara själv är hög, drygt 80 procent anser det. Men någon förändring har inte skett de senaste sex åren. En lika stor andel såväl 2005 som 2002 och 1999 anser att *”det blir mer och mer osäkert med den framtida pensionen och att man på något sätt måste pensionsspara själv”*.

... uppfattningen att en bra pension innebär trygghet har däremot tappat mark.

- I trygghetshänseende har pensionens storlek däremot fått en något mindre betydelse. 80 procent, vilket är 5 procentenheter färre än 1999, anser idag att *”trygghet är att få en bra pension”*.

Fler anser att det inte lönar sig att spara.

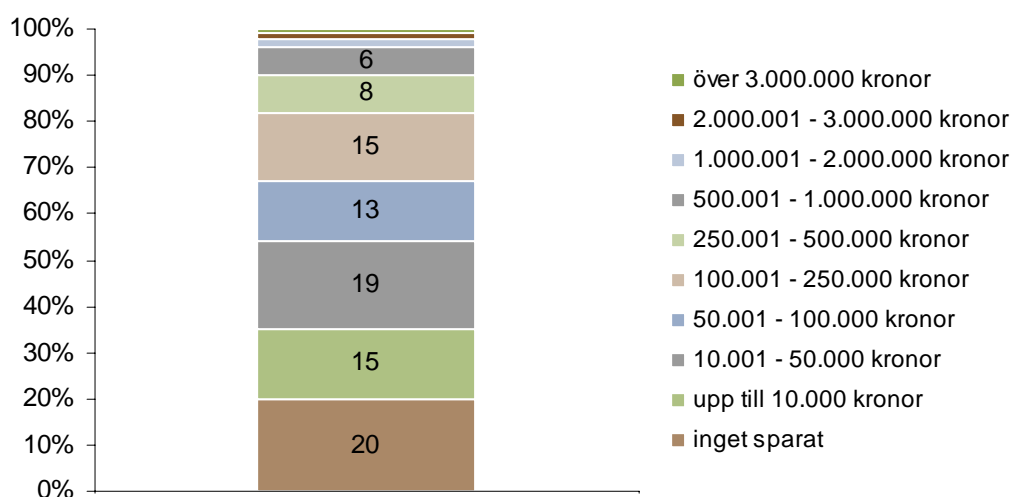
- Mer än en dubbelt så stor andel anser att det inte lönar sig att spara och att det är bättre att låna. 1999 ansåg 7 procent det. 2005 samtycker en dubbelt så stor andel, 15 procent. Men trots låga räntor och börsnedgången i fjärskt minne håller majoriteten inte med.

Så här mycket sparar vi

”Det enklaste sättet att skapa sig en liten förmögenhet är att börja med en stor.”

- 20 procent av svenskarna 16 år och äldre har inget sparkapital alls.
- 15 procent har mellan 1 och 10.000 kronor.
- 19 procent har mellan 10.000 och 50.000 kronor.
- 18 procent har ett sparkapital över 250.000 kronor.
- varav 4 procent har ett sparande som överstiger 1 miljon kronor.

Diagram 1 **Andel av befolkningen med sparbelopp i respektive intervall, befolkningen 16 år och äldre**

En dryg tredjedel av den vuxna befolkningen har ett sparkapital på 10.000 kronor eller mindre

Resultaten visar att drygt en tredjedel av Sveriges befolkning 16 år och äldre inte har något sparande alls eller högst 10.000 kronor. Drygt hälften av befolkningen har ett sparkapital mellan ingenting alls och upp till 50.000 kronor eget pensionssparande inberäknat. En uppseendeväckande stor andel av befolkningen har alltså ett relativt lågt sparande.

Om varje svensk 16 år och äldre skulle dela på hushållens totala finansiella förmögenhet exklusive avtalspensioner skulle var och en ha ett sparkapital på drygt 330.000 kronor. Ett belopp som ligger långt från verkligheten. Det sparkapital på maximalt 50.000 kronor som drygt hälften av alla vuxna svenskar har ligger långt under genomsnittet.

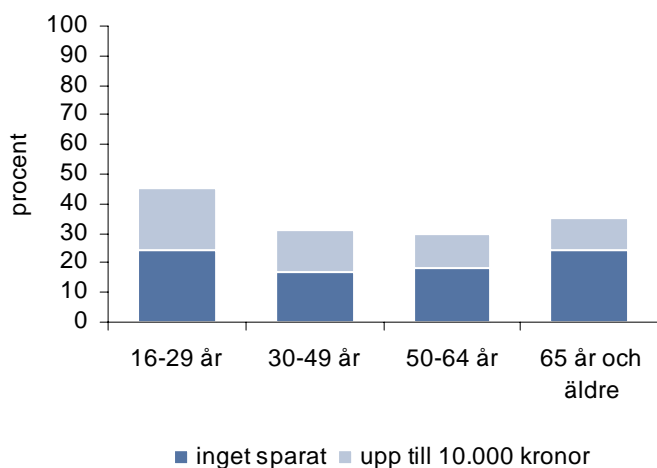
Hur mycket det är rimligt att ha i sparpengar beror förstås på ålder, livssituation och vilken framtida konsumtion och standard man vill ha. Räknar man även in ett pensionssparande - de allra flesta anser enligt undersökningen att man behöver spara till sin pension - så är det förvånande att fler inte har sparat mer.

Ett lågt sparkapital förekommer i stor utsträckning i alla åldersgrupper

Att man inte har något sparkapital alls är vanligast bland de yngre 16-29 år och bland dem som är äldre än 65 år. Så många som en fjärdedel i respektive grupp har inget sparkapital alls.

Men ett lågt sparande förekommer inte enbart bland de yngsta och äldsta utan även i stor utsträckning i åldersgrupperna däremellan.

Diagram 2 **Andel i respektive åldersgrupp med ett sparkapital upp till 10.000 kronor, befolkningen 16 år och äldre**

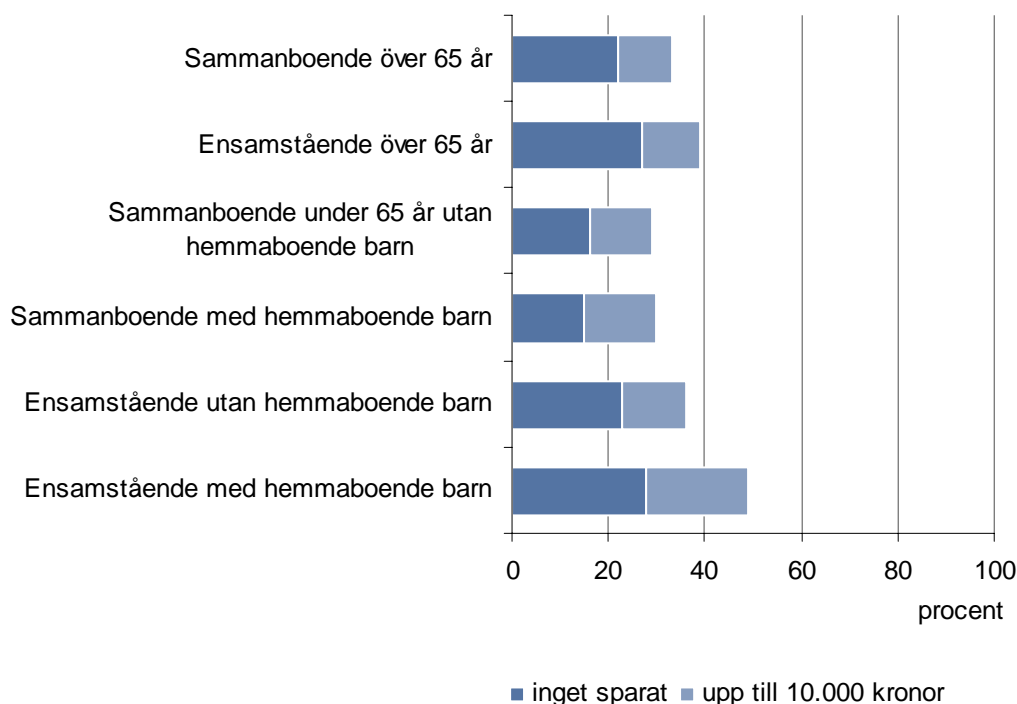

Ensamstående med barn har det i särklass lägsta sparkapitalet

Ett lågt sparande förekommer i alla hushållsgrupper, men är i särklass lägst bland de ensamstående föräldrarna. Närmare hälften av dem, 48 procent, har inget sparande alls upp till högst 10.000 kronor och många är därför ytterst sårbara för oförutsedda utgifter. En dryg fjärdedel, 27 procent, av de ensamstående föräldrarna saknar sparpengar. Även bland ensamstående pensionärer är det lika vanligt att vara utan sparkapital.

Av de olika hushållstyperna har de sammanboende pensionärerna och de sammanboende under 65 år utan barn boende hemma högst sparkapital. Men även i dessa grupper är det relativt stor andel, 33 respektive 29 procent, som endast har ett kapital på som mest 10.000 kronor.

Diagram 3 **Andel med ett sparande upp till 10.000 kronor per hushållstyp, befolkningen 16 år och äldre**

Bilden av vilka grupper som har ett högt sparkapital är inte helt entydig

Höga sparbelopp är vanligare i vissa grupper men någon entydig bild av vilka grupper som har ett högt sparande finns inte. Även om majoriteten i en grupp har ett stort sparkapital bör man hålla i minnet att ett lågt eller inget sparande alls förekommer i alla grupper i större eller mindre utsträckning.

Sparkapitalet ökar med ålder och inkomst

Resultaten visar att sparkapitalet ökar med ålder och inkomst. Ju mer man har i inkomst desto mer har man satt av till sitt sparande.

Detsamma gäller sparande och ålder. Ju äldre man är desto mer har man hunnit skrapa ihop i sparkapital. Högst sparbelopp har de som nått övre medelåldern och är 50-64 år. En dryg fjärdedel av dem, 28 procent, har ett sparande som överstiger 250.000 kronor. Men sparandet är inte lika gynnsamt för alla födda på fyrtio- och in på halva femtioalet. En lika stor andel, 30 procent, har ett lågt sparande på som mest 10.000 kronor.

En grupp med nästan ett lika högt sparande som 50-64 åringarna är pensionärerna, men här är andelen som står utan sparkapital större. 35 procent av pensionärerna har som mest 10.000 kronor - en fjärdedel saknar sparpengar.

Ju längre man kommit i karriären desto högre sparkapital har man

Vilken yrkeskategori man tillhör påverkar också sparkapitalets storlek. Ju längre man kommit i karriären desto högre sparande har man. Tjänstemän har ett större sparkapital jämfört med dem som är arbetare.

En grupp som utmärker sig och som har ett bra mycket högre sparande än andra grupper är tjänstemännen i högre ställning; chefer, direktörer eller liknande. Närmare hälften av dem har ett sparkapital på mer än 250.000 kronor. Men även bland dessa förekommer att man inte har något eller ett lågt sparkapital. Trots en förmodad hög inkomst har 13 procent av de högre tjänstemännen ett finansiellt sparande på som mest 10.000 kronor.

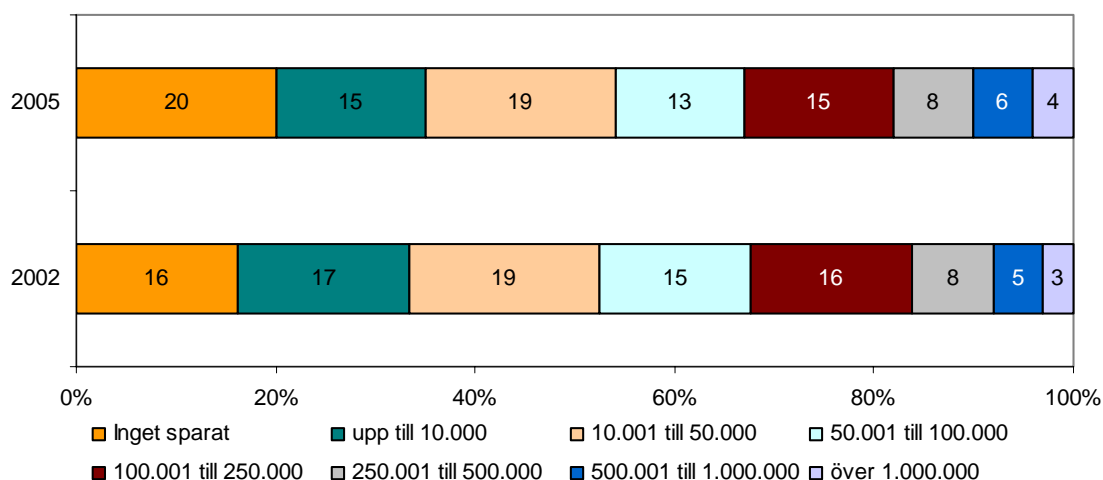
Bland de egna företagarna är bilden mer splittrad. I denna grupp finns många som har ett högt sparande, men också en stor andel som har ett lågt sparande. 25 procent har ett sparande på mer än 500.000 kronor, medan 20 procent av dem inte har något sparande alls.

Män har ett större sparkapital än kvinnor

En femtedel av såväl män som kvinnor sparar inte alls. Men av dem som sparar har kvinnor ett lägre sparkapital än män. Störst skillnad är det i de högre sparskikten. 22 procent av männen har ett sparkapital på mer än 250.000 kronor medan bara 14 procent av kvinnorna har ett lika stort sparkapital.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Diagram 4 **Andel av befolkningen med sparbelopp i respektive intervall, befolkningen 16 år och äldre**

Frågan om storleken på den enskilde individens sparkapital är delvis annorlunda ställd 1999, vilket gör att svaren inte är jämförbara med resultatet från det året. Vid en jämförelse kan man endast se utvecklingen i stort.

1999-2002: Förflyttning nedåt i sparstegen för dem med ett större sparkapital

Trenden mellan 1999 och 2002 var att den enskilde svenskens sparkapital i genomsnitt sjönk. Jämfört med 1999 hade ungefär en halv miljon färre sparare 2002 ett sparkapital på mer än 100.000 kronor. Följaktligen var det fler som hade ett sparande på mindre än 100.000 kronor.

I de lägsta sparskikten skedde däremot inga större förändringar. Trots att sparkapitalet för många generellt minskat ledde det inte till att fler stod utan buffert. Ungefär lika stor andel hade inga sparpengar alls 2002 som 1999.

2002-2005: Skillnaden har ökat mellan dem som har och dem som inte har något sparkapital - icke-spararna såväl som storspararna har blivit fler

Andelen utan sparkapital har ökat sedan 2002. Då var andelen som inte hade något sparande 16 procent, 2005 är den 20 procent - en ökning med 4 procentenheter, vilket motsvarar cirka 300.000 personer.

De hushållsgrupper där fler idag inte har något sparkapital alls, dvs där ökningen varit störst, är

- pensionärer, både sammanboende och ensamstående.
- sammanboende under 65 år utan hemmaboende barn.
- unga boende hos föräldrar.

Sedan 1999 har ökningen av icke-sparare varit som störst bland pensionärerna.

Åldersmässigt har ökningen av icke-sparare varit störst bland personer äldre än 50 år, men även bland unga.

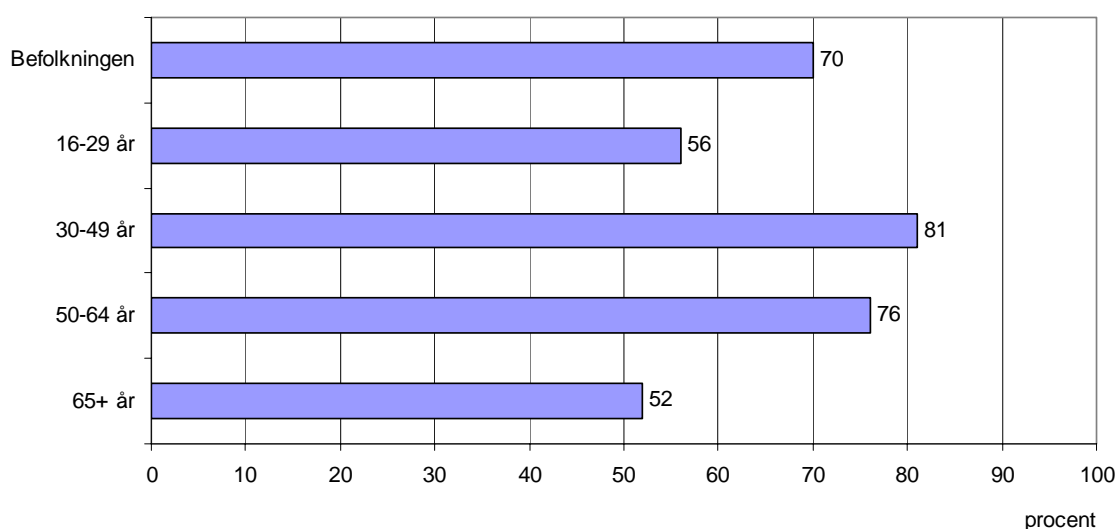
Samtidigt har andelen sparare med ett högt sparkapital ökat något. Idag har 18 procent av den vuxna befolkningen ett sparkapital på över en kvarts miljon kronor, 2002 hade 16 procent det. Men de som har ökat sitt sparkapital kan vara fler än så.

För att förändringar ska uppmärksammas måste ganska stora förflyttningar ske. Det gäller särskilt i de högre sparskikten, eftersom sparintervallen där jämförelsevis är mycket större. Inom särskilt de högre sparintervallen kan därför förändringar ha skett utan att andelen har ändrats från en mätning till en annan.

Så ser det regelbundna sparandet ut

”Det är mycket som är bättre än pengar, men det skall pengar till att få det.”

Diagram 5 **Andel som sparar regelbundet av dem som har sparpengar,**
befolkningen 16 år och äldre

Av dem som har ett sparkapital sparar 70 procent regelbundet

Så många som 70 procent av dem som har sparpengar fyller kontinuerligt på sitt sparkapital - av hela befolkningen 16 år och äldre sparar 59 procent regelbundet. De som sparar regelbundet är främst personer i åldrarna 30-64 år. De som är yngre och äldre sparar i betydligt mindre utsträckning regelbundet.

Det regelbundna sparandet ökar med stigande inkomst och med hur långt man kommit i karriären – vanligast är det bland högre tjänstemän. 81 procent av de högre tjänstemännen som har sparpengar sparar också regelbundet.

De egna företagarna är däremot den yrkeskategori där det är mest ovanligt med ett regelbundet sparande. Endast hälften av dem gör det, vilket kanske beror på ojämna inkomster.

Sammanboende sparar i större utsträckning regelbundet än ensamstående såväl med som utan barn.

Kvinnor sparar i högre utsträckning än män regelbundet, av dem som har ett sparkapital sparar 73 respektive 68 procent regelbundet.

Majoriteten med ett regelbundet sparande sparar varje månad

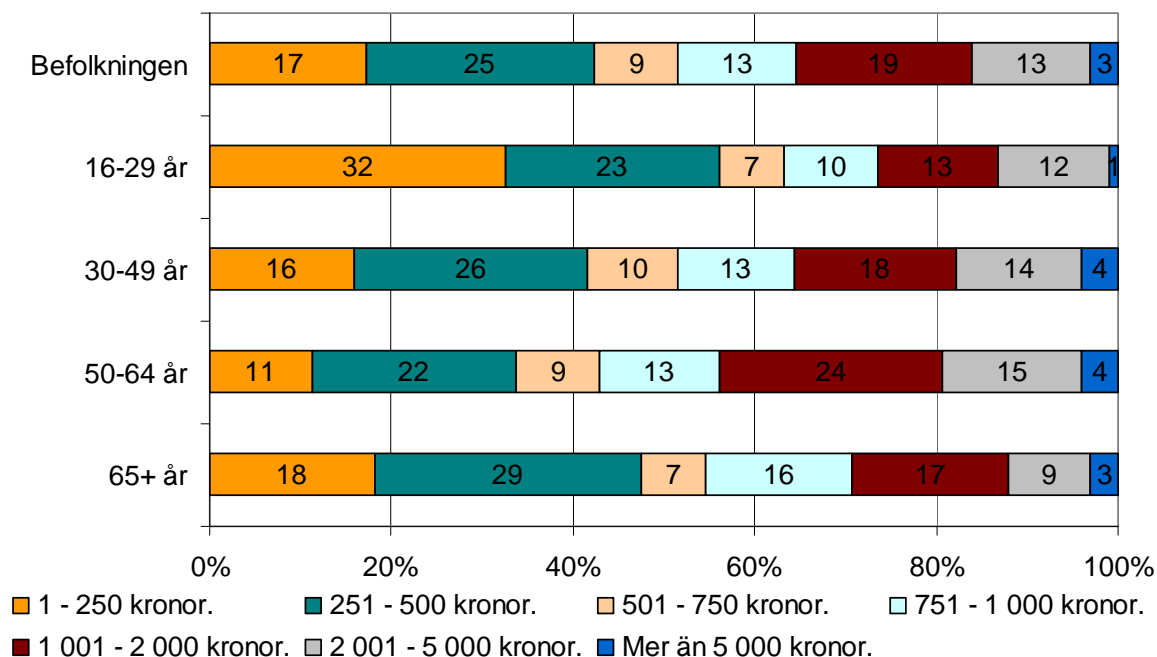
Det absolut vanligaste är att man sparar varje månad. Det gör 92 procent av dem som sparar regelbundet. Av samtliga som har ett sparkapital sparar 66 procent varje månad. Yngre 16-29 år och låginkomsttagare sparar vanligtvis mer sällan.

Det regelbundna sparandet sker lika ofta oavsett kön, av såväl kvinnor som män sparar majoriteten månadsvis.

Personer i övre medelåldern sparar regelbundet högst belopp

Beloppen på det regelbundna sparandet varierar däremot. En summarisk beskrivning är att hälften av dem som sparar regelbundet sparar upp till 750 kronor. Resterande hälften sparar i princip varje månad mellan 750 och 5.000 kronor, bara 3 procent sparar mer än så.

Diagram 6 Sparbelopp för dem som sparar regelbundet per åldersgrupp, befolkningen 16 år och äldre

Personer i övre medelåldern, 50-64 år, är de som regelbundet sparar högst belopp. Av dem som sparar regelbundet sparar 43 procent mer än 1 000 kronor - företrädesvis per månad.

Män sparar högre belopp än kvinnor. 39 procent av männen som sparar regelbundet sätter av mer än 1000 kronor - nästan uteslutande per månad. Motsvarande andel för kvinnorna är 31 procent.

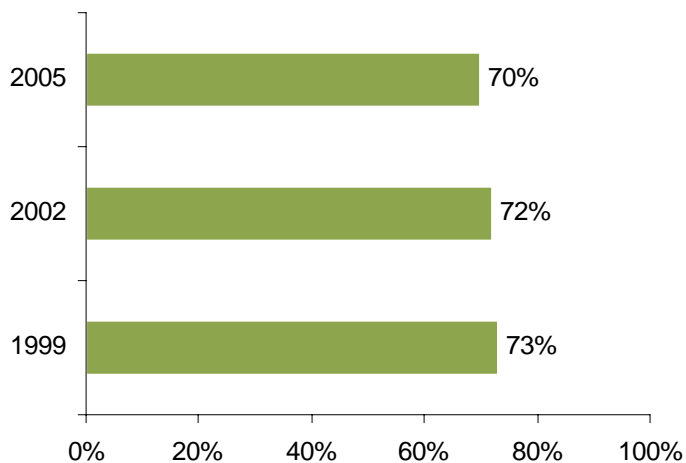
Beroende på bostadsort finns skillnader i hur mycket man sparar regelbundet. De som bor i storstad sparar större belopp än de som bor på mindre orter. I storstäderna sparar 42 procent mer än 1 000 kronor, på orter med färre än 10 000 invånare gör 28 procent det.

Det regelbundna sparandet skiljer sig åt även bland olika yrkeskategorier. 62 procent av de högre tjänstemännen med regelbundet sparande sparar mer än 1 000 kronor, medan 29 procent av arbetarna gör det.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Andelen som sparar regelbundet har successivt minskat något, sedan 1999 med 3 procentenheter.

Diagram 7 **Andel som sparar regelbundet bland dem som har ett sparkapital, befolkningen 16 år och äldre**

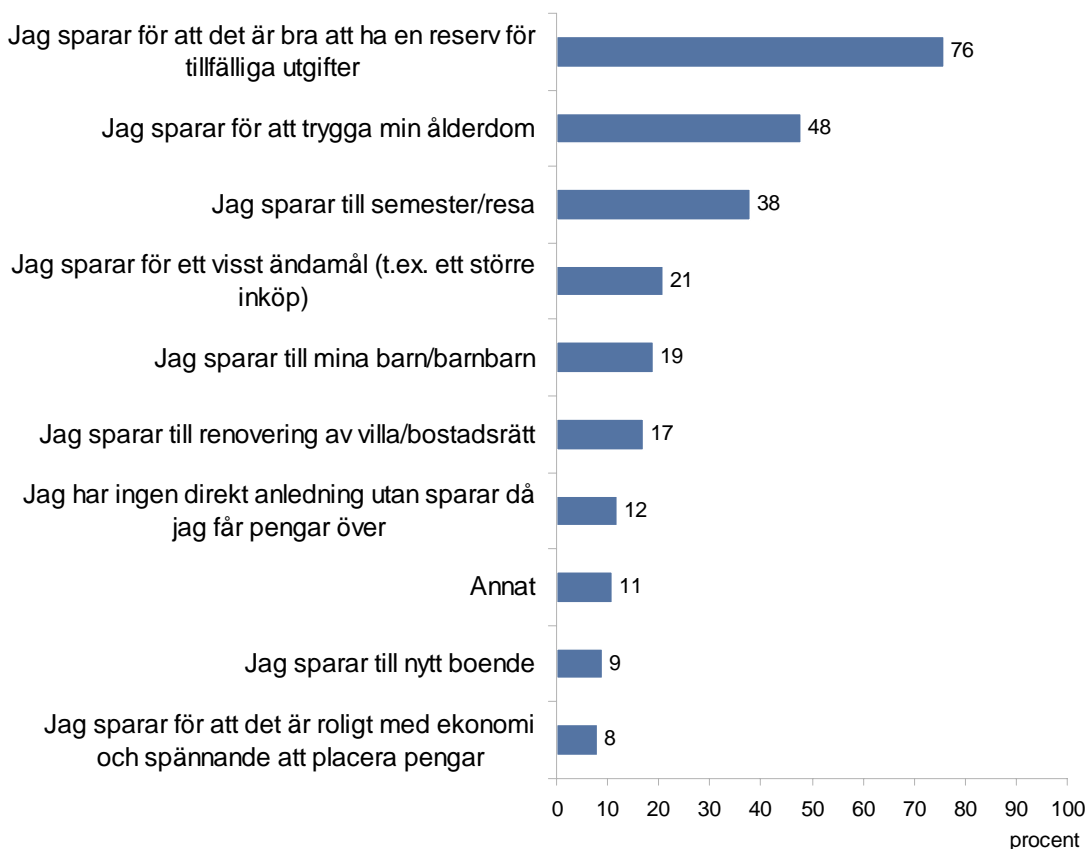

Hur stort belopp som man sparar regelbundet är en ny fråga och jämförelser kan därför inte göras med tidigare år.

Det här sparar vi till

”Den som spar han har.”

Diagram 8 Till vad svenskarna sparar, befolkningen 16 år och äldre

Flest sparar till en reserv på kort sikt, få sparar till nytt boende

De flesta sparar för att det är bra att ha en reserv, 76 procent. Det gör man i alla åldrar, men i störst utsträckning i åldrarna 30-49 år, 81 procent.

Näst efter att spara till en buffert sparar

- de yngre 16-29 år främst till en semesterresa och i nämnd ordning därefter till större inköp, pension, till ett nytt boende och till ”något annat” som inte finns angivet bland svarsalternativen.
- de i yngre medelåldern 30-49 år till att trygga sin ålderdom, semester/resa, barn/barnbarn samt till större inköp och renovering av villa/bostaden.
- de i övre medelåldern 50-64 åringarna till sin ålderdom och till en semesterresa.

I övrigt har 50-64 åringarna färre olika sparskäl än övriga. Detsamma gäller pensionärerna.

Bland de yngre 16-29 år sparar en fjärdedel för att trygga sin ålderdom. Ju äldre man är och närmar sig pensionsåldern desto fler sparar för sin pension. I genomsnitt sparar närmare 50 procent på något sätt för att trygga sin ålderdom.

Storstadsbor sparar till nytt boende

Beroende på storlek på bostadsort sparar man i olika hög grad till olika ändamål.

Boende i storstad sparar jämfört med dem som bor på mindre orter i större utsträckning till

- en semester/ resa.
- ett nytt boende.
- ett större inköp.

...och i något mindre utsträckning

- för att trygga sin ålderdom.
- till barn och barnbarn.
- till renovering av bostaden.

Dubbelt så stor andel män som kvinnor sparar för att de tycker det är roligt med ekonomi

Män och kvinnor har samma sparmålsprioritering som i diagrammet ovan, men vissa olikheter finns. Kvinnor sparar i större utsträckning till sin ålderdom, till en semesterresa och till barn och barnbarn än vad männen gör.

Män sparar å andra sidan i större utsträckning än kvinnor till ett större inköp, till renovering av bostaden och mer än dubbelt så stor andel män som kvinnor anger att de sparar för att de tycker det är roligt med ekonomi, 11 respektive 5 procent.

Resultaten säger däremot inte något om hur stora belopp man har sparat för respektive ändamål.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Anledningen till att man sparar har inte förändrats nämnvärt de senaste sex åren.

Något fler sparar till ett nytt boende, 2 procentenheter fler. Och något färre, 3 procentenheter färre, sparar för att det är roligt med ekonomi.

Dessa sparformer väljer vi

”Lägg inte alla ägg i samma korg.”

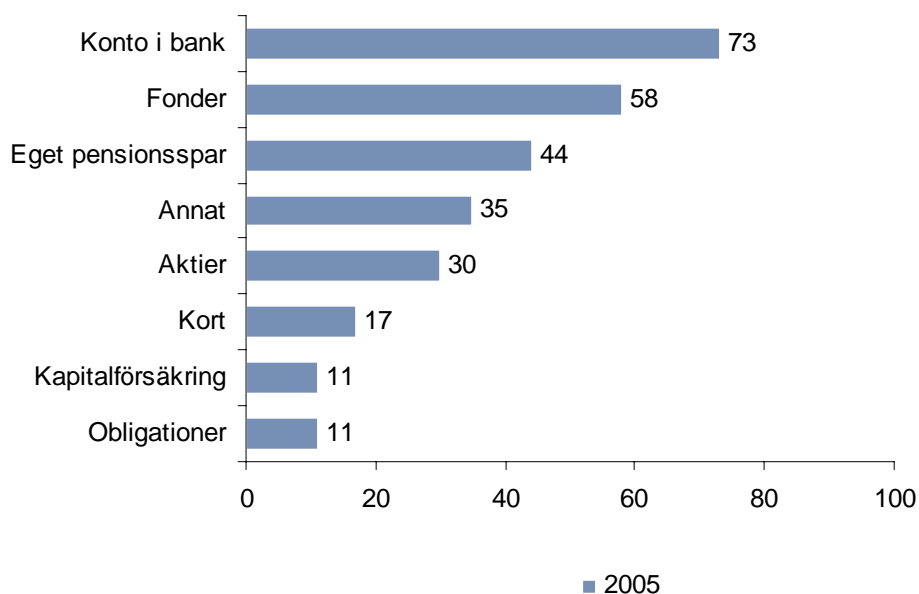
Statistik på totalnivå från SCB visar att hushållens totala finansiella tillgångar stigit sedan 2002 och var per halvårsskiftet 2005 uppe i högre nivåer än 1999¹.

Samtliga sparformer har totalt sett ökat i värde mellan 2002 och 2005. Aktie- och fondplaceringar har ökat kraftigast, men även bankinlåning och det individuella försäkringssparandet har värdemässigt stigit mycket.

Trots det kommer hushållens tillgångar i aktie- och fondplaceringar värdemässigt inte upp i samma nivåer som 1999. Det gör inte heller sparandet i obligationer, vilket även det minskat perioden 1999 till 2005.

Tittar man istället på vilka sparformer svenskarna har valt oavsett värdet på sparandet ser resultatet ut så här:

Diagram 9 **Svenskarnas val av sparform**, befolkningen 16 år och äldre
Andelarna visar att man har en viss sparform, inte hur mycket man sparar

De flesta har ett konto i bank, men även sparande i fonder är vanligt. 44 procent av svenskarna från 16 år och uppåt har ett eget pensionssparande.

Att ha många olika sparformer är vanligt i alla hushållsgrupper. Pensionärer och ensamstående med barn boende hemma har dock något färre sparformer än övriga.

Ett genomgående mönster är att de som har hög inkomst och högre tjänstemän har fler sparformer än andra.

Även om dessa grupper andelsmässigt är överrepresenterade i alla sparformer är det långt ifrån bara dessa grupper som valt sparformer som exempelvis kapitalförsäkring, och enskilda aktier.

¹ 1999 och 2002 kvartal 4, 2005 kvartal 2

Sparande i aktier är relativt vanligt i alla hushåll och i alla åldrar. Totalt sett har närmare var tredje ett aktiesparande

Totalt sett sparar drygt var tionde i en kapitalförsäkring. Att vara ägare till en sådan är i stort sett lika vanligt oavsett hushållstyp och ålder - förutom bland de yngre som är 16-29 år.

Lika stor andel sparar i obligationer, men detta sparande väljs framför allt av pensionärerna.

Pensionssparande i någon form är vanligast bland 30-49 åringarna och bland dem som är sammanboende, 61 procent av dessa har ett eget pensionssparande. Av de som är yngre 16-29 år uppger en dryg fjärdedel att de har ett eget pensionssparande.

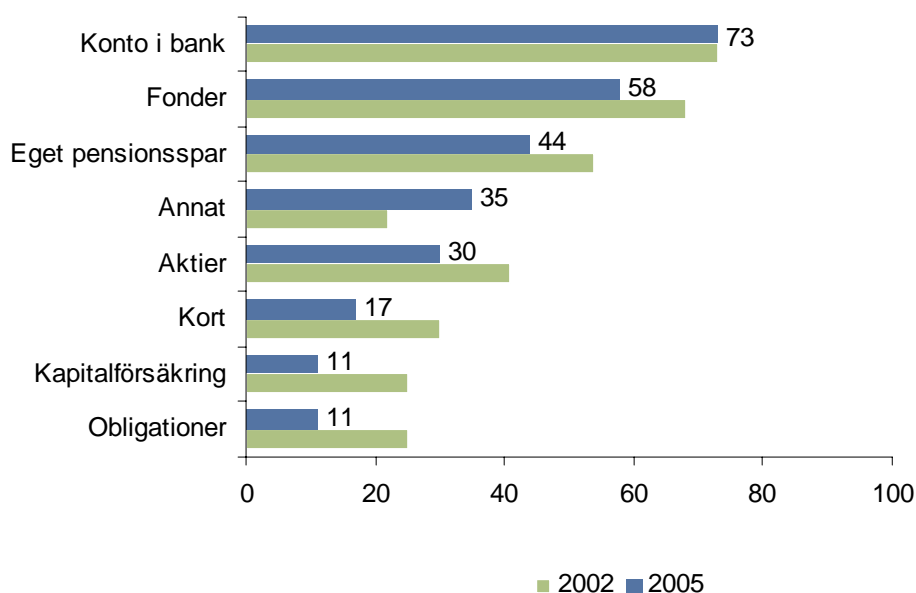
Stora skillnader när män och kvinnor väljer sparform, fler män än kvinnor väljer aktiesparande – en skillnad som dessutom växt med åren

Jämför man kvinnors och mäns val av sparformer framgår några större skillnader. Män har fler sparformer än kvinnor och ett mer spritt sparande. Män väljer å andra sidan i betydligt större utsträckning riskfyllda placeringar. 37 procent av männen jämfört med 23 procent av kvinnorna sparar i aktier. Denna skillnad har dessutom ökat sedan 1999. Fler kvinnor än män uppger däremot att de sparar i obligationer.

Ett eget pensionssparande är vanligare bland kvinnor än män. Medan män i större utsträckningar än kvinnor har en ”annan” sparform. Vad detta ”annat” är kan man bara spekulera över; amortera på lån, optioner, konst, fastighet, eller sparformer som är svåra att klassificera som t ex aktieindexobligationer och riksgäldspar.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Diagram 10 **Svenskarnas val av sparform**, befolkningen 16 år och äldre
Andelarna visar att man har en viss sparform, inte hur mycket man sparar

2002-2005: Samtliga större sparformer förutom sparande på bankkonto har minskat i omfattning. Svensken har idag en mindre spridd sparportfölj.

För tre år sedan var sparandet fördelat på fler sparformer, sedan dess har den vuxna befolkningen valt att ha färre sparformer.

De tre sparformer som var vanligast 2002 behåller sin tätposition även 2005. Det är bank-, fondsparande och eget pensionssparande. Trots det har dessa sparformer de tre senaste åren lockat färre sparare, förutom sparande på bankkonto som fortfarande är lika vanligt.

Antal sparare med sparande i obligationer, kapitalförsäkring och kort, exempelvis ICA-OKQ8 kort och dylikt, har procentuellt sett minskat mest.

Färre sparare har idag även valt rena aktieplaceringar. Sparformen har gått tillbaka från 41 till 30 procent, vilket förmodligen är en följd av börsnedgången i början av decenniet.

...även färre har idag ett privat pensionssparande

Intresset för ett eget pensionssparande har minskat sedan 2002, drygt 10 procentenheter färre har ett eget pensionssparande, en minskning från 54 till 44 procentenheter.

... men fler har alternativa placeringar för sitt sparande

Svarsalternativet "annan sparform" som inte är bank- eller försäkringssparande har däremot ökat kraftigt från 22 till 35 procent och är nu vanligare än aktieplaceringar. Vad man räknar in här är oklart, möjligen amorteringar, en värdestegring på bostaden eller nya sparprodukter som man inte riktigt vet hur man ska klassificera, exempelvis aktieindexobligationssparande

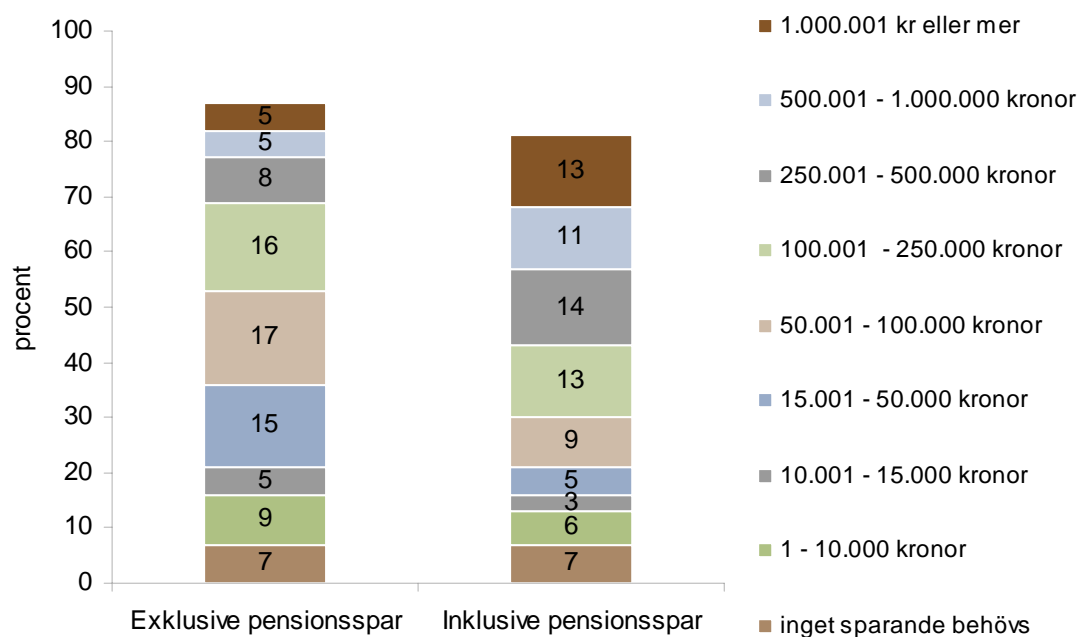
Jämförelser är inte gjorda med undersökningen 1999, eftersom resultaten kan vara något osäkra.

Så här mycket tycker vi är tillräckligt att spara

”Jag skulle vilja bli så rik att jag hade råd med min nuvarande levnadsstandard.”

- 53 procent, alltså drygt hälften av dem som är 16 år och äldre anser att det räcker att ha ett sparkapital på mellan inget alls och upp till 100.000 kronor förutom privat pensionssparande.
Av dem anser 7 procentenheter att något sparande överhuvudtaget inte behövs, varken med eller utan privat pensionssparande.
- Om man även räknar in det privata pensionssparandet höjs spargränsen och drygt hälften, 57 procent, anser då att ett sparkapital på mellan inget alls och upp till 500.000 kronor är ett tillräckligt sparkapital.
- 10 procent anser att sparandet bör överstiga en halv miljon kronor exklusive pensionssparande. Räknas även pensionssparandet in anser en fjärdedel att deras sparande bör överskrida halvmiljonsgränsen.
  - 13 procent har valt att inte svara, vilket kan bero på att de inte har någon uppfattning alls om hur stort deras sparkapital bör vara. De osäkra blir dessutom fler om sparbeloppet ska anges inklusive pensionssparande.

Diagram 11 Hur mycket man anser vara ett tillräckligt sparkapital, befolkningen 16 år och äldre, inklusive ej svar

Personer i övre medelåldern har högst spargräns, en stor andel pensionärer anser däremot att de inte behöver något sparkapital alls

De allra flesta anser att ett sparkapital behövs. Bara 7 procent anser att det inte behövs. Främst svarar ålderspensionärer att de för egen del inte behöver något sparande alls, hela 13 procent av pensionärerna anser det.

De som har lägst sparbeloppsgräns är förklarligt nog de yngsta ungdomarna som bor hemma hos sina föräldrar och som ännu inte har ett eget hushåll.

Spargränsen ökar med ålder och åldersgrupp upp till pensionsåldern. Men de som befinner sig mitt i vuxenlivet, 30-49 år, har inte mycket högre spargräns än de som är yngre trots att de har erfarenhet av livets ekonomiska anspråk. En femtedel av dem anser att det räcker att inte ha något sparkapital alls upp till 15.000 kronor. Totalt sett anser drygt hälften av 30-49 åringarna, 58 procent, att det förutom privat pensionssparande är tillräckligt att spara upp till 100.000 kronor.

De som befinner sig i övre medelåldern och som är mellan 50 och 64 år har högst spargräns. 39 procent av dem anser att man behöver ha ett sparkapital förutom privat pensionssparande på mer än 100.000 kronor. Men samtidigt är det i samma åldersgrupp fler än så som anser att det räcker med ett lägre sparkapital, 48 procent.

Jämförelsevis har pensionärerna överlag relativt låga spargräns. En dryg femtedel anser att det räcker att ha ett sparkapital på högst 15.000 kronor och inte fler än en fjärdedel anser att sparkapitalet bör överstiga 100.000 kronor.

Spargränsen ökar med hur långt man kommit i karriären

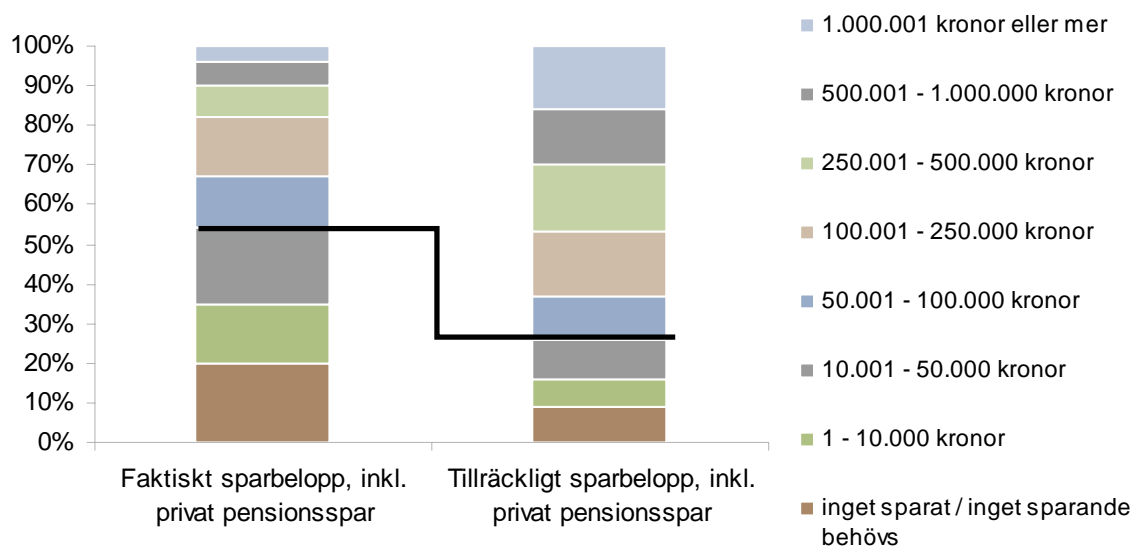
De högre tjänstemännen och de egna företagarna har dock andra värderingar eller behov. Bland dessa anser fler att de behöver ett sparkapital på mer än 100 000 kronor. Hälften av de högre tjänstemännen anser det. De egna företagarna har dock den högsta sparbeloppsgränsen, en tiondel anser att ett sparkapital bör vara minst en miljon förutom privat pensionssparande för att vara tillräckligt.

Hur mycket som är tillräckligt att spara säger ju egentligen inget om huruvida man kan uppnå den sparnivån, men det ligger nära till hands att sätta nivån utifrån en bedömning av sina egna sparmöjligheter. Nivån för hur mycket som är ett tillräckligt sparande blir i så fall högre ju större möjligheter man har att uppnå det, d v s ju högre inkomst desto högre sparnivå för hur mycket som är ett tillräckligt sparande.

Kvinnor har lägre spargräns än män

Kvinnor har en något lägre ”tillräcklig sparbeloppsgräns” än män. 32 procent av kvinnorna anser att ett tillräckligt sparbelopp bör överstiga 100.000 kronor, bland männen anser 37 procent det. Nästan dubbelt så många män som kvinnor anser att spargränsen bör överstiga en miljon kronor.

Diagram 12 **Sparbeloppen i praktiken och hur mycket man tycker är ett tillräckligt sparkapital**
befolkningen 16 år och äldre, exklusive ej svar

Den ofrivilliga sparlösheten är stor

Totalt sett anser vuxna svenskar att de behöver ett högre sparkapital än vad de hittills sparad ihop. Drygt hälften, 54 procent, har sparad ihop upp till 50.000 kronor, medan bara hälften så många anser att det är tillräckligt.

Istället anser drygt hälften av dem som svarat att ett sparkapital inklusive privat pensionssparande egentligen borde uppgå till minst 250.000 kronor för att vara tillräckligt.

Sparmålen inklusive pensionssparandet är genomgående högre än sparandet i praktiken. Fyra gånger fler än de som faktiskt sparad mer än en miljon kronor anger att de egentligen skulle behöva ett så pass högt sparande.

Även många icke-sparare anser att sparandet egentligen borde vara högre. 20 procent har inget sparkapital, men bara hälften så stor andel anser att de inte behöver något sparkapital. Den ofrivilliga sparlösheten är alltså stor.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Fler anser att det räcker med ett lägre sparkapital. Svenskarnas gräns för hur mycket som är tillräckligt att spara har sänkts sedan 2002.

Mellan 1999 och 2002 skedde en rejäl förflyttning av de vuxna svenskarnas uppfattning om hur mycket som är ett tillräckligt sparkapital.

1999 ansåg knappt hälften av dem som svarade, 46 procent, att ett tillräckligt stort sparbelopp förutom privat pensionssparande borde överstiga 50.000 kronor. 2002 steg andelen som ansåg det till hela 66 procent.

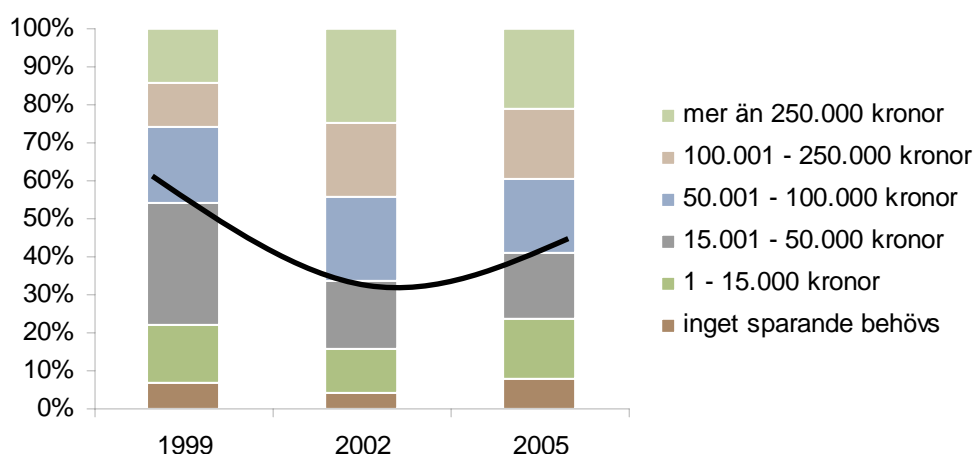
2005 har spargränsen sänkts igen. I år är det färre, totalt 59 procent² av dem som svarat, som tycker att ett tillräckligt sparkapital bör överstiga 50.000 kronor exklusive eget pensionssparande.

² I jämförelsen mellan åren har de som inte svarat exkluderats, vilket kan betyda något justerade procentsatser jämfört med föregående text.

Även de som anser att man inte behöver något sparande alls har ökat, mellan 2002 och 2005 har andelen nästan dubblerats från 4 till 8 procent².

Många har dock ingen uppfattning alls om hur stort ett sparkapital bör vara, vilket avspeglas i svarsfrekvensen som på just den här frågan är väsentligt lägre än övriga frågor. I årets undersökning har 13 procent valt att inte svara. Därför är jämförelsen mellan undersökningsåren gjord endast bland dem som svarat.

Diagram 13 **Hur mycket svenskarna anser vara ett tillräckligt sparkapital förutom privat pensionssparande,**
befolkningen 16 år och äldre, exklusive ej svar

Även i de högre sparbeloppsnivåerna har samma förändringar skett. 1999 tyckte 14 procent att det var tillräckligt med ett sparande på mer än 250.000 kronor – 2002 anser en nästan dubbelt så stor andel det, 25 procent. 2005 har andelen som svarat och som anser att man behöver ett sparkapital på minst en kvarts miljon kronor gått tillbaka något till 21 procent. Men jämfört med 1999 har betydligt fler klättrat över 250.000 kronors gränsen 2005.

Det här visar att svenskarnas medvetande om nödvändigheten att spara totalt sett har ökat de senaste sex åren. Även inom andra områden än det privata pensionssparandet verkar vuxna svenskar insett vikten av att ha ett större sparande och att själva skapa sig en trygghet. Att gränsen för hur mycket som är ett tillräckligt stort sparande har sjunkit något sedan 2002 kan ha många orsaker, högre avkastningsnivåer och en ljusare framtidstro är två av flera.

² I jämförelsen mellan åren har de som inte svarat exkluderats, vilket kan betyda något justerade procentsatser jämfört med föregående text.

Vilja och möjlighet att spara

” Jag har just börjat spara till min andra miljon. Den första misslyckades. ”

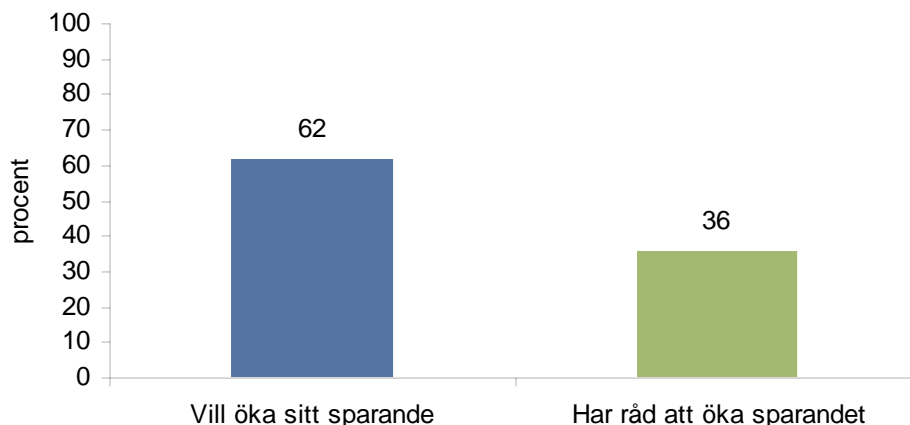
Vilja att spara

- 62 procent av den vuxna befolkningen vill spara mer.
- 35 procent vill inte spara mer.
- Övriga 3 procent har inte svarat.

Möjlighet att spara

- 36 procent har råd att spara mer.
- 59 procent har inte råd att spara mer.
- Övriga 2 procent har inte svarat.

Diagram 14 **Sparvilja och sparmöjlighet**, befolkningen 16 år och äldre

Sparviljan att spara mer är generellt stor, men långt ifrån alla som vill spara mer har råd att göra det

62 procent vill spara mer, men bara knappt en tredjedel uppger att de har råd.

Sparvilja

Viljan att spara mer är högst bland

- yngre och medelsålders, 16-49 år.
- barnhushåll, ensamstående såväl som sammanboende.
- ensamstående utan barn.

70 procent eller mer i dessa grupper uppger att de vill spara mer.

Sparovilja

De som uttryckligen säger att de inte vill spara mer är främst

- pensionärer, 66 procent.
- de i övre medelåldern, 49-64 år, där närmare hälften inte vill spara mer.

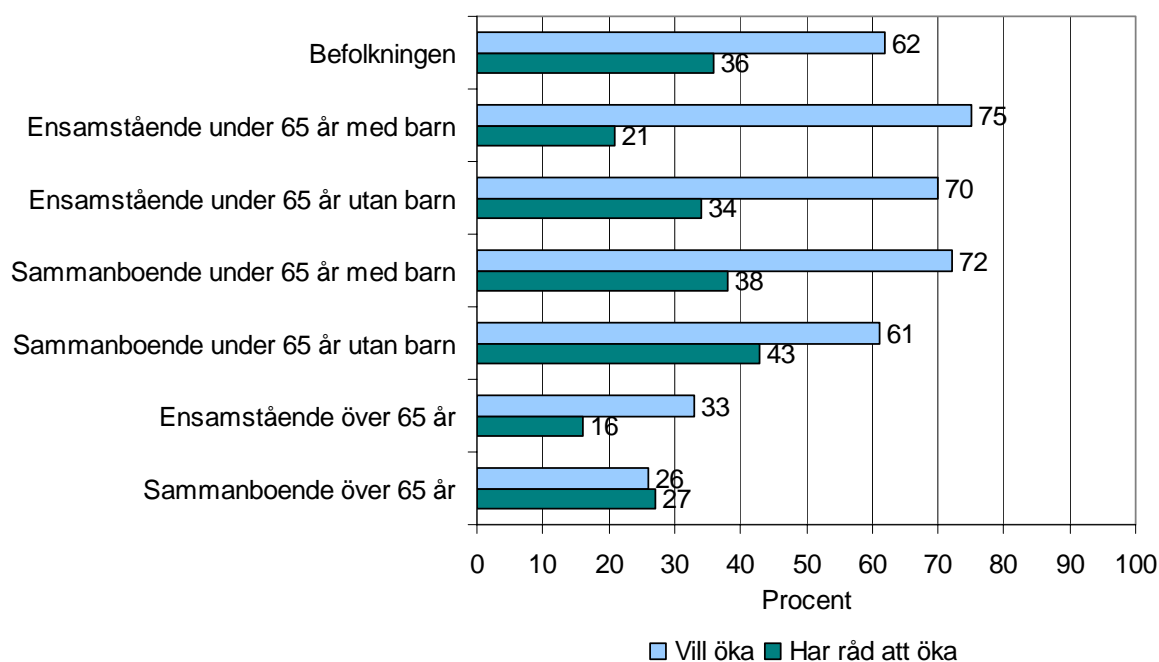
Ekonomisk möjlighet att spara mer

De som främst anser sig ha råd till ett högre sparande är

- sammanboende under 65 år med inga eller utflugna barn, 43 procent.
- män. Män uppger i större utsträckning att de har råd att spara mer än vad kvinnor uppger, 41 respektive 31 procent.
- de som bor i storstad. De har bättre råd till ett ökat sparande än de som bor på landsbygden, 41 respektive 30 procent.
- de som har hög inkomst. Möjligheten att spara mer stiger med ökad inkomst.

Minst möjlighet att spara mer har ensamstående pensionärer, låginkomsttagare och ensamstående med barn. Enbart 15 till drygt 20 procent i respektive grupp anser att de har råd att spara mer.

Diagram 15 Sparvilja jämfört med möjlighet i olika grupper, befolkningen 16 år och äldre

Ensamstående med barn har svårast att uppnå sin vilja att spara mer

Skillnaden mellan dem som vill spara mer och som har råd att spara mer är som störst bland ensamstående med barn. 75 procent vill spara mer, men bara 21 procent anser att de har råd att göra det.

Enbart hälften av kvinnorna som vill spara mer har råd till det

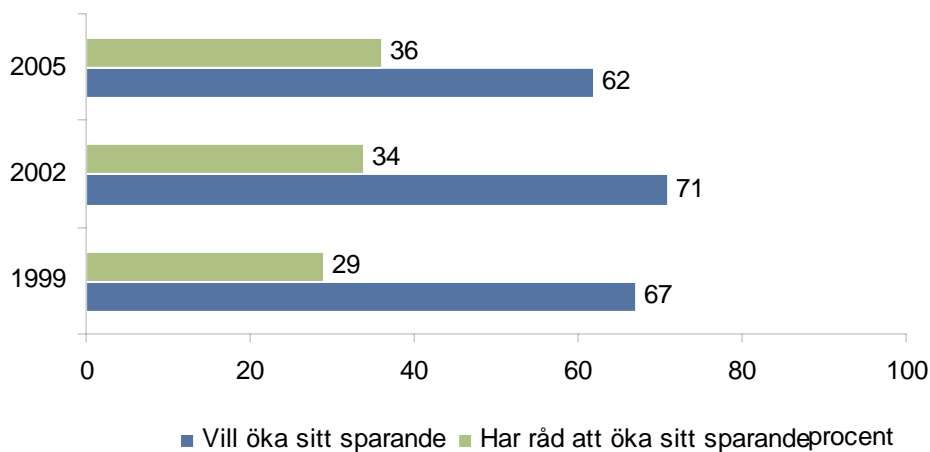
Gapet mellan vilja och möjlighet är större bland kvinnor än män. Fler kvinnor än män vill spara mer (64 respektive 59 procent), men färre kvinnor än män har råd till det (31 respektive 41 procent). Enbart hälften av kvinnorna som vill spara mer har råd till det.

Sammanboende pensionärer, höginkomsttagare och högre tjänstemän vill inte spara mer trots att de har råd

Men även det omvända förhållandet råder - trots att man har råd vill man inte spara mer. Det gäller för sammanboende pensionärer, höginkomsttagare och för högre tjänstemän.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Diagram 16 Vilja att spara mer jämfört med huruvida man har råd, befolkningen 16 år och äldre

Trots att fler har råd att spara mer har sparviljan hos svenskarna svalnat

Andelen som har råd att spara mer har stadigt ökat från 1999. Däremot har viljan att spara gått tillbaka. För tre år sedan ville 71 procent spara mer, idag är det bara 62 procent som vill det – en minskning med 9 procentenheter.

I alla hushållsgrupper och åldersgrupper har sparviljan sjunkit sedan 2002.

Vissa grupper uppger att de har större möjlighet och mera råd att spara mer idag än för tre år sedan. Det gäller framförallt sammanboende med barn och sammanboende pensionärer. Men trots det vill inte fler av dem spara mer.

Att viljan att spara inte längre är lika stor märks även i hushållens sparkvot totalt sett vilken planar ut kring 2002 och framåt, se bilaga.

Attityd till pensionssparande

” Det bästa man kan spara till när man blir gammal är sig själv. ”

- 80 procent anser att *” Det blir mer och mer osäkert med den framtida pensionen. Man måste på något sätt pensionsspara själv ”*.
- Lika stor andel, 80 procent, anser att *” Trygghet är att få en bra pension ”*.

Insikten om nödvändigheten av att pensionsspara själv är väldigt hög

De som är i de yrkesverksamma åldrarna 30 till 64 år har i störst utsträckning uppfattningen att det blir mer och mer osäkert med den framtida pensionen och att man på något sätt måste pensionsspara själv. Det tycker 85 procent av dem.

Tittar man på hushållstyp är uppfattningen likartad, över 80 procent anser att det är viktigt att pensionsspara. Undantag är ungdomarna som fortfarande bor hemma hos sina föräldrar (68 procent) och pensionärerna (70 procent). Att de senare inte håller med om påståendet är inte förvånande, eftersom de till skillnad från många yrkesarbetande inte längre lever i ovisshet om hur stor pension de får.

Även om pensionärerna inte anser att osäkerheten om pensionen ökar i lika stor utsträckning som övriga och att man måste pensionsspara själv, så anser hela 85 procent, dvs 15 procentenheter fler pensionärer att *trygghet* är att få en bra pension. En åsikt som de framförallt delar med personer i övre medelåldern 50-64 år.

Kvinnor anser i något större utsträckning än män att man måste pensionsspara själv. De anser också i större utsträckning att en god pension är en trygghet.

Oavsett storlek på den ort man bor anser man i lika hög grad att det är viktigt med ett eget pensionssparande.

Jämförelse med tidigare sparundersökningar

Lika stor andel som för tre respektive sex år sedan anser att det är lika osäkert med den framtida pensionen och att man därför måste pensionsspara själv

Trots att fler blir mer kunniga inom pensionsområdet så minskar inte osäkerheten om hur mycket man en dag får ut i pension. Lika många som för sex år sedan, 80 procent, anser att ett eget pensionssparande behövs för att överbrygga den ovissheten – fler orange kuvert, pensionsprognoser och information till trots.

Men i praktiken är det färre som uppger att de har ett eget pensionssparande. Resultaten från frågan om vilka sparformer man har idag visar att 10 procentenheter färre har ett eget pensionssparande jämfört med 2002.

Uppfattningen att en bra pension innebär trygghet har däremot tappat mark

I trygghetshänseende har dessutom pensionens storlek fått en något mindre betydelse. 85 procent, vilket är 5 procentenheter färre än 1999, anser idag att *”trygghet är att få en bra pension”*.

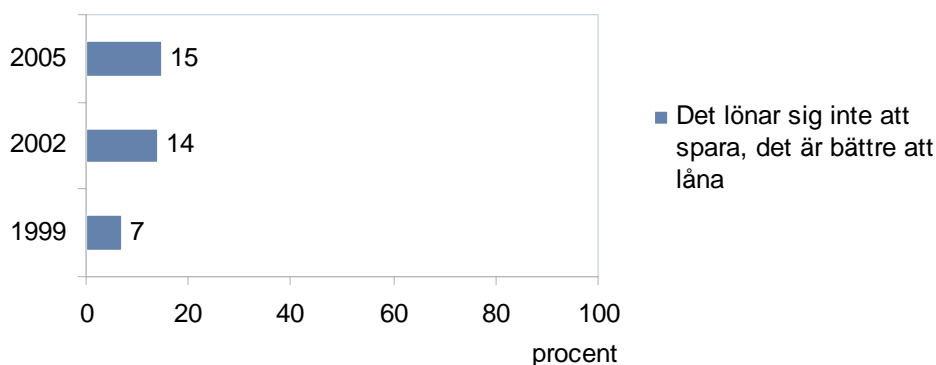
Orsakerna är svåra att tyda till att inte fler än tidigare anser att man måste pensionsspara själv, att färre uppger att de har ett eget pensionssparande samt att en bra pension inte längre innebär trygghet för lika många som för tre år sedan. Förhoppningsvis är det inte tecken på att man är invaggad i säkerhet om att den allmänna och tjänstepensionen räcker. Men kanske har dessa komplexa pensionssystem med många individuella val gett upphov till en viss mättnad eller trötthet inför det privata pensionssparandet.

Attityd till sparande kontra lån

”På det nya året ska jag leva av mina inkomster, om jag så ska behöva låna pengar för att klara det.”

- 15 procent anser att ”det lönar sig inte att spara, det är bättre att låna”.

Diagram 17 **Andel som anser att det inte lönar sig att spara,**
befolkningen 16 år och äldre

Färre anser att det lönar sig att spara jämfört med 1999- uppfattningen har dock planat ut sedan 2002

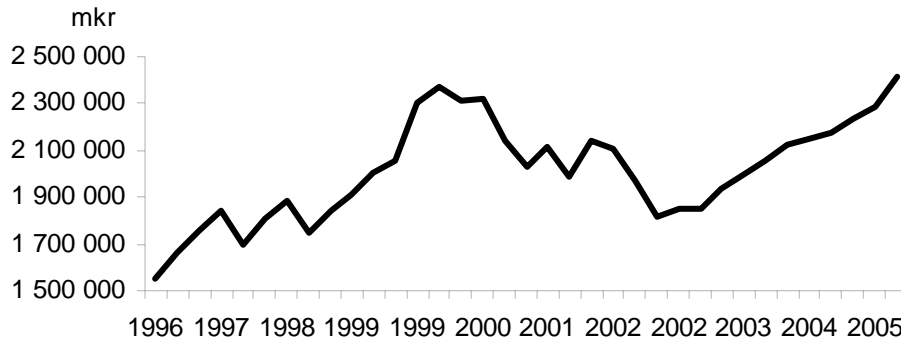
Sedan 1999 anser fler att det inte lönar sig att spara, vilket sammanfaller med att avkastningsnivåerna har minskat. Denna uppfattning har dock inte blivit vanligare sedan 2002. Totalt sett anser bara en dryg sjättedel av befolkningen att det inte lönar sig att spara och att det är bättre att låna.

Framför allt pensionärer anser att sparande inte är lönande

Men bland pensionärerna håller så många som en fjärdedel med om påståendet. Vad och vilka erfarenheter som gör att de särskiljer sig från övriga hushåll och åldersgrupper framgår inte.

Höginkomsttagare och tjänstemän både på lägre och högre nivåer har dock en annan uppfattning. Endast en tiondel bland dessa håller med om att det inte lönar sig att spara och att det är bättre att låna.

Hushållens finansiella tillgångar

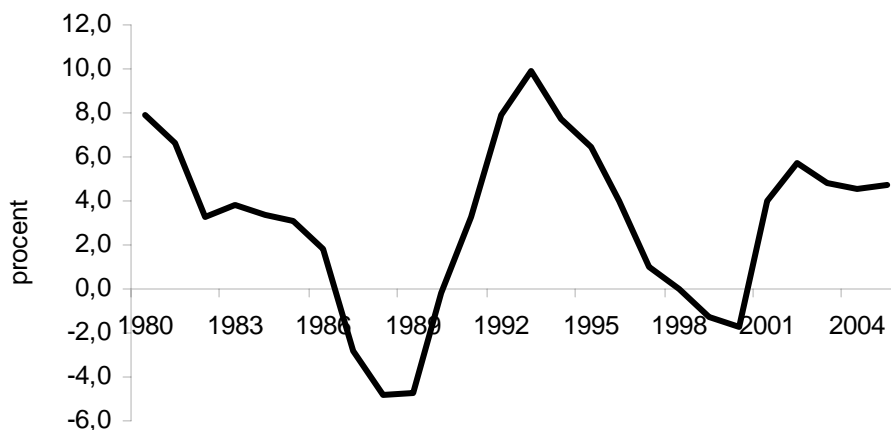

Källa: SCB/Finansinspektionens sparbarometer

Hushållens finansiella tillgångar krympte i samband med börsrasen, med start andra kvartalet 2000. Sedan 2002 har värdena återhämtat sig och det finansiella sparandet är nu uppe i lika höga nivåer som rekordåret 1999.

Hushållens sparkvot

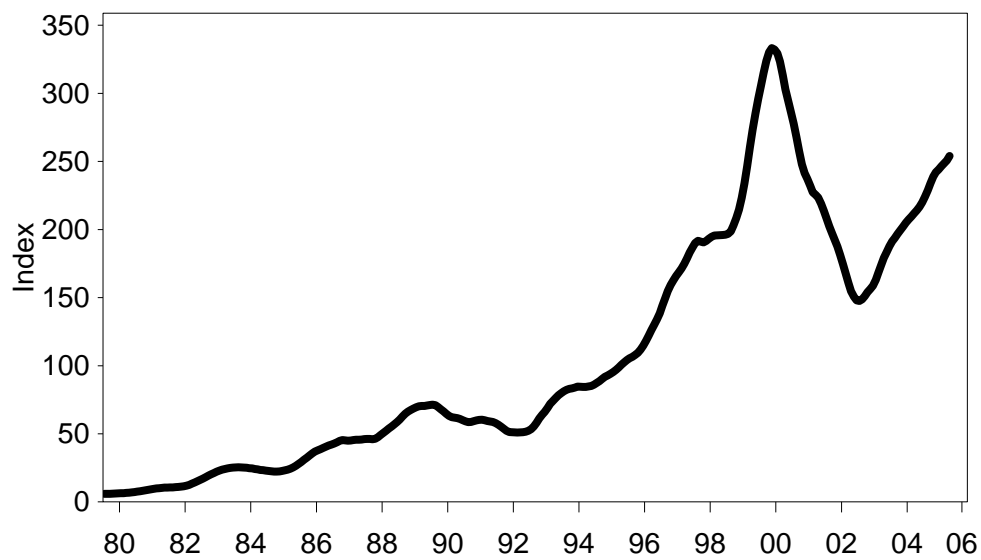
exklusive sparande i avtalspensioner, procent av disponibel inkomst

Källa: Statistiska centralbyrån och Konjunkturinstitutet

Hushållens sparande har ökat sedan millennieskiftet, men hushållen är idag inte lika sparbenägna som under krisåren i mitten av 1990-talet. De svenska hushållens sparbenägenhet ökade visserligen kraftigt 2001, men sedan dess har den planat ut och nysparandet uppgår till cirka 5 procent av disponibel inkomst.

Affärsvärldens generalindex
genomsnittlig kursutveckling på Stockholmsbörsen

Source: EcoWin